

[eu och facket]

Euron har visat sig vara en katastrof

Euron var det största misstaget i Europas historia sedan 1930-talet. Det har kostat hundratals miljarder i bortfallen produktion, tiotals miljoner har kastats ut i massarbetslöshet, främlingsfientlighet frodas och hela generationer har fått sin ungdom förstörd med livslånga negativa följevärningar.

Alla prognoser om ekonomiernas utveckling anger att någon lösning på eurokrisen inte finns i sikte trots årtal av plågor.

Att Sverige som nästan enda land gav medborgarna möjlighet att rösta om deltagande och en klar majoritet sa nej, kommer att positivt påverka vårt land i decennier framöver. Detta gjorde att vi klarat krisåren relativt hyggligt – det ligger inte på regeringens ekonomiska politik.

På det stora ekonomimötet i Boston nyligen analyserades framtiden av ledande amerikanska ekonomer [som tidigt varnat för Eurons farliga effekter].

Inget ljus syns i tunneln utan Eurons djupa kris fortsätter. Enligt valutafonden [IMF] kommer trots det fallande oljepriset de flesta EMU länder att fortsätta kräftgången med nolltillväxt.

Euron var inte bara fel lösning på Europas problem. Den åtstramning som tvingades fram av EU-kommissionen, den europeiska centralbanken och regeringarna inklusive Reinfeldt/Borg, förvärrade problemen.

Massarbetslösheten har blivit kronisk, inflationen ligger på noll, bankerna skakiga och ränte-

vapnet är impotent.

Enda möjligheten är kanske massköp av amerikanska obligationer för att sänka eurokursen och göra exportindustrin hyggligt konkurrenskraftig. Ett annat alternativ är att avskaffa alla eurosedlar och mynt. Bankens senaste drag med att trycka mera pengar är osäkert och kommer årtal för sent.

I ett sådant här katastrofläge måste man fråga sig hur den politiska idiotin kunde ta över ekonomisk klokskap så att man införde EMU.

I Sverige försökte dåvarande statsministern Göran Persson [S] med stöd av näringsliv, Moderaterna, Folkpartiet och en rad ekonomer och fackliga ledare föra in Sverige i detta katastrofområde. De satsade all sin prestige och lyckades få med sig miljoner vanliga väljare.

Nu ägnar sig ju Göran Persson åt att hugga den nuvarande regeringen i ryggen. Men för tio år sedan hindrade en majoritet inom sossepartiet honom från att närmast begå euro-harakiri.

10. 000-kronorsfrågan är hur så många erfarna ekonomer vid universitet och organisationer – ställda inför sitt livs viktigaste utmaning – så kapitalt kunde göra fiasko?

Hur kan man någonsin lita på personer som totalt misslyckades inför sitt livs viktigaste fråga? Ändå sitter de nu oblygt i orubbat bo i parti-ledningar, regeringar och i tv-rutorna.

Roland Spånt

Bli med Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. För ett tag sedan presenterade EU-kommissionen ett lagstiftningsförslag om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med gränsöverskridande tjänstehandel.

”Det här är ett hot mot hela vårt förhandlings-system. Jag förutsätter att den svenska regeringen kommer att säga nej då detta ska behandlas av Europeiska rådet”, sade LO:s dåvarande ordförande Wanja Lundby-Wedin.

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informations-spridning genom ett digitalt nyhetsbrev. Vi finns även som en grupp på Facebook med för tillfället 2 102 medlemmar. Nätverket har också kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England, och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Hugo Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [arbetsplatsombud för Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar hugo.torstensson@nejtill.eu.se.

Eva Anderzon, Kommunal
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställda
Masood Punjabi, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetare
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Läraryrket
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetare
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetarförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Alberto Soldevilla, Byggnadsarbetare
Marcus Carlstedt, Lärarnas Riksförbund
Rolf Gustavsson, Svenska Lokförare
Christel Niby, Fastighetsanställdas Förbund
Jan-Erik Lindblom, Bussarbetarna

Merkelismen har ideologisk hegemoni

Inför EU-folkomröstningen 1994 gav förespråkarna inom arbetarrörelsen löfte om att Sverige skulle gå med i ett "socialdemokratiskt EU", och inte det reellt existerande marknadsliberala EU som högerpolitiker typ Carl Bildt och megakapitalister som Pehr Gyllenhammar förmanade svenska folket att rösta ja till. "Lita på oss" var budskapet från Ingvar Carlsson och Mona Sahlin. Konkreta argument i sakfrågan ansågs överflödiga. LO-ledningen försäkrade att EU ur fackligt perspektiv var problemfritt.

Det har nu gått över 20 år sedan Sverige blev medlem i EU. Eurofilerna inom socialdemokratiens politiska och fackliga förgreningar har haft gott om tid att omsätta sina löften i praktik. Hur har det gått? Kan någon, till exempel Stefan Löfven som inför EMU-folkomröstningen 2003 var ordförande för ja-kampanjen Fackliga röster för Europa, visa på något exempel där EU under de gångna drygt 20 åren har blivit "socialdemokratiskt"?

I verkligheten är det precis tvärtom. Den nyliberala marknadsideologin har inte bara bevarats utan än mer cementerats genom flera fördragsändringar och antagande av ett antal formellt mellanstatliga pakter varav euroländernas finanspakt [vilken regeringen Reinfeldt och den dagsfärske partiordföranden Löfven i oträngt läge anslöt Sverige till] är det senaste, men inte sista, exemplet.

Parallellt har Sverige, oavsett regeringarnas kulör, steg för steg avsocialdemokratiserats och förvandlats till det kanske mest marknadsanpassade av alla EU-länder. Privatiseringar av välfärden, utförsäljning av statlig egendom, avreglering av järnvägen och underminering av kollektivavtalen är några marknadsliberala "reformer" som härstammar från Bryssel.

Sverige är det land i OECD [21 av 28 EU-länder] där klassklyftorna ökar snabbast. Medan den disponibla inkomsten hos de tio procenten med lägst inkomst har legat still de senaste 20 åren, har den ökat med 80 procent för den rikaste tiondelen. Samtidigt har den fackliga organisationen minskat snabbare i Sverige än i något annat OECD-land [påhejat av förra regeringens

"jobbpolitik" som fick med beröm godkänt av EU-institutionerna].

Det grundläggande problemet med EU är – förutom frånvaron av demokrati [vilket är själva meningen med föreningen] – att nyliberalismen har ideologisk hegemoni; den är de facto konstitutionaliserad [vilket i sig är en demokratisk abnormitet] i de överenskommelser som styr unionens verksamhet och som endast kan revideras om samtliga 28 medlemsstaters regeringar och parlament enhälligt bifaller detsamma [det räcker med att ett land, typ Tyskland, säger nej för spärra varje förändring].

Villrådiga rekommenderas att studera Lissabonfördraget, EU:s grundlag. Eller att begrunda eurokrisens Grekland där transnationella eurokrater i Bryssel [EU-kommissionen] och Frankfurt [Europeiska centralbanken, ECB] egenmäktigt praktiserat de senaste fem åren med den i Lissabonfördraget grundlagsfästa nyliberala ideologin som såväl karta och kompass, som slutdestination.

De krisprogram med åtstramningar, nedskärningar, avregleringar och privatiseringar som EU och ECB i maskopi med Internationella valutafonden, IMF – den så stavade Trojkan – har underkastat Grekland med handräckning från grekiska kollaboratörer, i första ledet högerpartiet Ny demokrati och socialdemokratiska Pasok, är ett ekonomiskt fiasko. När Grekland gick in i Trojkans program låg statsskulden på 120 procent och arbetslösheten på 13 procent. Idag ligger statsskulden på 177 procent och arbetslösheten på runt 30 procent, bland ungdomar nästan 60 procent. Under samma period har Greklands BNP krympt med 25 procent.

De sociala konsekvenserna av Trojkans program är lika förödande. Minimilöner och pensioner har sänkts, statlig egendom har privatiserats, kollektivavtal har upphävts, offentligt anställda har massavskedats, tre miljoner greker saknar sjukvård och mediciner, en tredjedel av befolkningen lever i fattigdom, flera hundratusen greker har tvingats emigrera och antalet självmord har stigit drastiskt.

Om inte den misär som just nu råder i Grekland är bevis på att den av Lissabonfördraget utstakade marknadsliberalismen, eller merkelismen, är fel väg att gå, vad är det då?

Hugo Torstensson

Vänstern – det är åter tillåtet att le

Att vara vänster i Europa har under de senaste tjugo åren varit synonymt med att vara i opposition, reflexmässigt vara emot det mesta, tycka att allt blir sämre och ägna mer tid åt att studera rasister än att utarbeta egna förslag. Nästan så att vissa har trott att vänster har något med sur misstänksamhet att göra. Högern har lagt beslag på hurtighet och optimism och beskrivit sina upprepade fiaskon som succéer. Så är det inte längre.

Den 25 januari firade den nya radikala vänstern, Syriza, sin första seger i Europa. Och inte vilken seger som helst, utan en dundrande storseger med nästan 10 procent mer än högerpartiet.

Det är en seger över rasismen och nazismen som inte vann tolkningsföreträde om krisen.

Det är en seger över trojkan – EU-kommissionen, Europeiska centralbanken, Internationella valutafonden – och EU:s finanskapital som hållit landet i stryppgrepp de senaste fem åren, avvärjt folkomröstningar och tagit till allehanda hot för att få grekerna att dansa enligt deras pipa.

Det är en seger över den politiska klass som regerat landet de senaste fyrtio åren och som syltat in sig med landets oligarker, anställt sina egna väljare i offentlig administration och befriat både handelsflottan och kyrkan från skatt.

Men framför allt är det en seger för logiken, rationaliteten mot det ekonomiska vansinne som rått de senaste åren.

Nu är det slut med den gigantiska bank-bail out som maskerats till räddningspaket för Grekland, och som endast gått ut på att landet lånat för att betala tillbaka gamla lån.

Trojkan har lånat Grekland nära 300 miljarder euro till en ränta av 3-5 procent. Av dessa har mer än 80 procent gått ut ur landet igen, för att rädda framför allt de franska och tyska banker som lånat Grekland pengar. Efter fem år i Trojkans program har statsskulden ökat från 120 till 170 procent, och arbetslösheten från 13 till 30 procent.

En regering med ett sådant facit skulle knappast få förtroende i Sverige eller något annat land. Nedskärningar fungerar inte, det säger till och med grekiska kapitalister nu, eftersom ingen längre har råd att köpa deras produkter.

I dag är det högern och Sveriges samlade ledarsidor som kraxar likt olyckskorpar. ”Smärtan lär bli desto större” skriver Mars Larsson i Expressen. ”Bäddat för intensiv svekdebatt” hoppas samma tidnings ledarsida, som beklagar att reformerna nu uteblir.

”Löftena är fullständigt omöjliga att finansiera” skriver Tomas Lundin i Svenska Dagbladet. Att vänstern vill återställa minimilönen till 7.000 svenska kronor i månaden framställs som höjden av utsvävningar. Annika Ström Melin menar i

Dagens Nyheter att det är ”oklart hur allt detta ska betalas” som om löner betalades av staten och inte arbetsgivare. Dagens Industri lugnar sig med att ”ingen marknadspanik lär utlösas” eftersom ”Syriza måste svika många förväntningar och löften.”

Hör, hör! Jag undrar om någon av dessa skribenter läst de avtal som Grekland skrev under? Vilka reformer talar de om? Förstår de inte att det enda som genomförts av Trojkans program är gigantiska utförsäljningar och sänkta löner för folket, därför att oligarkin med stöd av det gamla etablissemanget har motarbetat alla skattereformer som slår mot det högre skiktet?

Har de inte lärt något av Lagarde-affären? Visst har borgarna poängar: att som vänster komma till makten med tom kassa, hantera en fientlig trojka och en hungrande befolkning, och till råga på allt med en samarbetspartner som Kammenos – populist på det dåliga sättet och dessutom konspirations-teoretiker – är inte lätt.

Men ändå hoppas jag. För alla som jag träffat i Aten – de snygga killarna med backslick som rotar i soporna efter mat, kvinnorna som håller upp välfärden med gratisarbete, servitriserna som arbetar för tre euro i timmen, de vars tänder ruttar i munnen för att de inte har råd med tandläkare – kan det knappast bli värre.

Många av dem röstade på Syriza. Inte för att partiet skulle vara särskilt imponerande i sig, utan för att det är det enda trovärdiga alternativet för de som vill stoppa avtalet med Trojkan. Syriza är knappast det Beppe Grillo-parti det utmålats som, utan består i dag av Greklands mest kompetenta ekonomer. Däribland Costas Lapavitsas, som nu kallats hem från London.

När jag kom till Grekland 2011 var vänstern liten, splittrad, alla motarbetade varandra och talade illa om dem som stod dem närmast ideologiskt – att de nu lyckats enas och ta över landet är en bragd.

Det är vänsterns första seger i Europa, men inte den sista. I slutet av året kan det vara Spaniens tur, där det nya partiet Podemos ser ut att vinna. Ledaren Pablo Iglesias ropade den 25 januari på plats i Aten: ”Hoppet har segrat över rädslan, och jag har ett budskap till vår premiärminister Mariano Rajoy: Tick tack, tick tack, din tid är snart ute!”

När kommer vänstervägen hit – på allvar?

Kajsa Ekis Ekman

Få kvinnor i den nya grekiska regeringen

Tunga poster i Alexis Tsipras koalitionsregering mellan Syriza och Anel gick till väntade namn. Ekonomen Yanis Varoufakis blir finansminister, Varoufakis är Syrizas finanspolitiska expert och en av arkitekterna bakom Syrizas ekonomiska politik. Panos Kammenos, partiledare för koalitionspartnern Anel blir försvarsminister. Två ministrar är partiberoende; utrikesminister Nikos Kotzias, var tidigare tung ideolog i KKE, grekiska kommunistpartiet, men lämnade partiet 1989 för att bli rådgivare till socialdemokraten George Papandreou. Justitieminister Nikos Paraskevo-poulos är juridikprofessor och känd för sitt arbete för mänskliga och minoriteters rättigheter.

Den nya regeringen får uppmärksamhet inte bara för sin radikala vänsterpolitik och tuffa förhandlingsstil. Även deras, i politiska sammanhang, okonventionella klädstil väcker rubriker.

Premiärminister Tsipras och finansminister Varoufakis bär aldrig slips, ett sätt att visa att de står nära folket och inte är en del av det gamla korrumperade politiska etablissemanget.

Könsbalansen i regeringen är skev, bara 6 av totalt 39 regeringsposter, ministrar och biträdande ministrar, innehas av kvinnor.

När det nyvalda parlamentet samlades för första gången, den 6 februari, valdes en kvinna till talman, Syrizas Zoe Konstantopoulou. Hon har varit ledamot i parlamentet sedan 2012 och är människorättsjurist till professionen.

Konstantopoulou fick stöd av hela 235 av de totalt 300 parlamentsledamöterna. De partier som röstade ja var Syriza, Anel, Nea Dimokratia, Pasok och Potami. KKE och nazistiska Gyllene gryning röstade blankt.

Hugo Torstensson

Storföretagens svarta lakejer

Vi måste inse att pr-byråerna inte bara sysslar med banaliteter. Vad dessa manipulatörer gör är att stärka storföretagens makt på demokratins bekostnad.

Den hårt kritiserade Gunnar Malm, generaldirektör för Trafikverket, har köpt krishanteringstjänster för 394.000 kronor av en pr-firma. Det utan att ens ha följt verkets regler för upphandling.

Det är lika patetiskt som alltid att se hur storföretagsdirektörer och offentliga toppar när de hamnar i blåsväder tror att de kan köpa förtroende.

Göteborgs kommun inbillade sig att pr-byrån JKL skulle kunna rädda anseendet efter att man åkt till franska rivieran för stora belopp. Tolvtaggaren Sverker Martin-Löf på SCA sköt sig själv i foten och trodde att inte bara en utan två PR-byråer skulle kunna göra flygplansexcesserna gjorda.

PR-byråerna tjänar skamlöst med pengar. För ett antal tusen kronor i timmen ger de oftast det fullkomligt självklara rådet, som du och jag kan ge utan ett öre i ersättning: Säg som det är och be om ursäkt.

Men det är värre än så. PR-firmornas verksamhet är ett hot mot demokratin. Vi lever i en tid då marknadstänkandet dominerar våra liv. Börsbolagen går arm i arm med verksamhet som strider mot mänskliga rättigheter, som Telia Sonera i Uzbekistan och Stora Enso i Pakistan. Väsentliga delar av välfärden styrs av storföretagen.

Just på grund av marknadens övertag över dagordningen har medierna en viktig demokratisk uppgift. De måste utkräva ansvar av företagsledarna.

Samtidigt är det svängdörrar mellan politiken, storföretagen, pr-byråerna och journalistiken.

Och när pr-byråerna satsar mer än tidigare på att kunna styra medierna, rustas journalistiken ner. Förmodligen är det bara ödets ironi att de beundransvärda avslöjandena om klanlivet runt Sverker Martin-Löf gjordes av Svenska Dagbladet, som då och då utpekats som nedläggningshotad.

Vi måste inse att pr-byråerna inte bara sysslar

med banala ting, som medieträning. Vad dessa manipulatörer gör är att stärka storföretagens makt på demokratins bekostnad.

Många miljoner har till exempel på sistone plöjts ned för att framställa det som oansvarigt att politiskt genomföra vad en majoritet av väljare i ett demokratiskt val velat se, någon form av begränsning av vinster i välfärden.

Det kom som en total överraskning att PR-byrån Prime för några år sedan i hemlighet anlätats av Svenskt Näringsliv för att försöka styra den interna socialdemokratiska debatten. Många undrar nog fortfarande vem Göran Persson på JKL fått betalt av för att säga att Socialdemokraterna bör regera med Moderaterna.

En regering som vill värna demokratin borde snabbt försvåra för storföretagsamhetens svarta lakejer. Till exempel skulle det kunna ske genom att rensa i de statliga bolagens konsultflora, genom lag på att PR-byråernas uppdragsgivare ska vara offentliga och att begränsa svängdörrarna mellan politik och näringsliv.

Björn Elmbrant

Kamp mot Trojkan även i Rumänien

De flesta av oss förknippar EU-landet Rumänien med det stora antalet utsatta romer som råkat särskilt illa ut av den europeiska åtstrammingspolitiken, och som sitter utanför ICA- och Konsumbutiker över hela landet och ber om pengar för att klara sin försörjning hemma i Rumänien.

Men i svensk media rapporteras det sällan om kampen mot Trojkans åtstrammingspolitik i Rumänien. Nu senast den 28-29 januari samlades fler än tusen gruvarbetare och anställda inom energisektorn framför huvudkontoret till energibolaget CEO [Complexe énergétique Oltenia] i protestmöten organiserade av gruvarbetarnas- och energianställdas fackförening FNME [Fédération nationale des mines et de l'énergie]. De protesterade emot CEO:s planer på minska den totala lönesumman med 40 procent genom att ta bort bonusersättning för semester, resor till jobbet mm och säga upp fler än 2.000 anställda. Totalt skulle fler än 17.000 anställningar drabbas.

De anställda protesterade med plankat och banderoller mot uppsägningar och sämre löne-

förmåner och bolagets inblandning i fackföreningarnas verksamhet. Ledarna för FNME uppmanade energianställda i den gula fackföreningen SMEO att delta i protesterna och går ur SMEO för att ansluta sig till FNME. De protesterande krävde att CEO:s styrelse skulle avsättas, vilken hade tillsatts av regeringen Ponta efter krav från Trojkan.

Gruvarbetarnas arbetsförhållanden i CEO:s gruvor är usla. Kolbrytningen sker på 1800-talsvis med få tekniska hjälpmedel. En av de protesterande ledarna säger till rumänska tidningen Pandurul: "Det är kanske den värsta situationen sedan revolutionen.

De skyldiga är IMF, Världsbanken, EU regeringen i Rumänien, den rumänska administrationen och den politiska klassen. Man har tvingat på oss begränsningar och nedskärningar i vunna rättigheter till priset av stora umbäranden under en lång följd av år. Vi kräver korrekta kollektivavtal som respekterar gruvearbetarnas och de energianställdas rättigheter".

Den 5 februari följde nya arbetareprotester då över 6.000 deltog. Även om strejkrätten för energianställda är begränsad, som den ser ut idag, utesluter fackföreningarna inte att utlysa en generalstrejk om de drakoniska åtgärderna från CEO, regeringen, IMF och EU inte dras tillbaka.

Jan-Erik Gustafsson

ETUI anser Grekland leder strejkligan i EU

Konflikterna på EU:s avreglerade arbetsmarknad blir allt fler. Samtidigt har allt fler länder slutat räkna strejkdagar. Det anses bland annat för dyrt att ta upp konfliktstatistiken.

- I Italien har myndigheterna sedan 2009 inte längre någon strejkstatistik, säger Kurt Vandaele som forskar om konflikter på arbetsmarknaden på ETUI, ett fackligt forskningsinstitut i Bryssel, till tidningen Arbetet.

- De tog bort den av besparingsskäl. I Portugal är det officiella skälet att redovisningen skjutits upp, men man kan misstänka att det inte vill hamna högt på strejklistan och i Spanien har man inte räknat med alla strejkdagar.

Kurt Vandaeles jobb har blivit allt svårare den senaste tiden. Allt fler länder redovisar nämligen inte längre sina strejksiffror. Grekland är också en

stor vit fläck på strejkkartan, där myndigheterna slutade räkna strejkdagar redan i slutet av 1990-talet.

- De har också sedan några år tillbaka slutat redovisa statistik. Där betalar inte facket ut strejkersättning och myndigheterna är inte så intresserade av att visa hur många konflikter som inträffat.

Nyligen släppte Kurt Vandaeles en sammanställning om hur konflikterna utvecklats i olika EU-länder mellan 2009 och 2013. I topp på den listan hamnar Cypern med 514 strejkdagar per 1.000 personer, följt av Frankrike och Danmark med 171 respektive 82 dagar. Men listan redovisar bara en del av verkligheten.

- I själva verket skulle jag tro att Grekland leder strejkligan, följt av Italien och Portugal, men eftersom det inte finns någon statistik därifrån går det inte att slå fast, säger han.

Inte heller Eurostat, som är EU:s statistikmyndighet, samlar in strejkdata. De hänvisar i stället till FN-organet ILO:s databas för arbetsmarknadskonflikter. Men eftersom Grekland, Italien, Portugal och de andra länderna inte kan rapportera dit heller så finns inte uppgifterna där heller. Det finns många länder som inte rapporterar alls eller kommer med ofullständiga sammanställningar. Förutom de redan nämnda - Italien, Portugal, Grekland, Spanien - kan länder som Rumänien, Bulgarien, Slovenien, Tjeckien och Luxemburg läggas till.

Som strejkforskare har dock Kurt Vandaele ändå en tydlig bild av hur konflikterna har ökat med eurokrisens åtstramningar, lönesänkningar, privatiseringar och så vidare.

- Jodå, det har jag. Det har varit en ökning av antalet konflikter i flera EU-länder den senaste tiden. Främst inom offentlig sektor som drabbats hårt av besparingar, säger han till Arbetet.

Hugo Torstensson

Eurovänstern förlorar sig i glaspalatsen

Gapet mellan rika och fattiga var ett tema för det ekonomiska toppmötet i Davos förra året. Internationella valutafonden bekymrade sig över växande inkomstskillnader, och den brittiska biståndsorganisationen Oxfam räknade ut att 85 miljardärer tillsammans äger lika mycket som hela den fattigaste halvan av jordens befolkning.

Vi sägs ha hamnat i ett supermeritokratiskt kunskapssamhälle med superinkomster för dem som har den rätta kompetensen. På topplistorna samsas framgångsrika entreprenörer med artister och idrottsmän.

I glittret gömmer sig nationalekonomernas utbuds- och efterfrågemodell, där varje produktionsfaktor per definition belönas efter sitt bidrag på marginalen till resultatet. Så också bankdirektören och koncernchefen.

Den franske ekonomen Thomas Piketty

finner sig inte riktigt till rätta i modellen. Hans digra och omtalade "Capital in the Twenty-First Century" är ett försök att rekonstruera en nationalekonomi rotad i studier av verkliga förhållanden. Han lyckas. Till hälften.

Med mängder av informativ statistik löser han upp förutfattade meningar.

Superstjärnorna inom sport och underhållningsindustri utgör mindre än 5 procent av den översta tusendelen i USA:s inkomsthierarki. 60 till 70 procent är företagsledare. Den främsta orsaken till inkomstgapet är de skenande ersättningarna till toppcheferna i storföretagen.

Det är orimligt, förklarar Piketty, att härleda överdådet i bonusar och aktieoptioner till en plötslig stegring av direktörens produktivitet. Vilken är då förklaringen? Ändrade sociala normer. Annorlunda uttryckt: de kan sno pengarna och komma undan med det.

Men Pikettys analys kretsar framför allt kring ett enkelt förhållande mellan två storheter, avkastningen på kapital $[r]$ och tillväxten i ekono-

min [g]. När r är större än g får de rikedomar som hopar sig hos kapitalägarna småningom en övermäktig tyngd. Förmögenheterna blir så stora att ett överskikt av medborgarna kan leva i överflöd på förräntningen av ärvda egendomar.

Det var normaltillståndet i Europa fram till 1900-talets början. Vid franska revolutionen 1789 gick ungefär 60 procent av nationalinkomsten till en tiondel av befolkningen. I USA når ojämlikheten samma extrema nivå 2030, om nuvarande utveckling fortsätter. Bill Gates, en av de förgudade entreprenörerna, är redan under sin livstid förvandlad till rentier, en man utan behov av arbetsinkomster.

Piketty punkterar vördnaden som omger överflödet. Carlos Slim, den mexikanske miljardären, brukar i västlig press utmålans som en monopolist gynnad av statliga förmåner. Men berikade sig inte Bill Gates också på ett monopol, särställningen för operativsystemet Windows? Hans bidrag till den tekniska utvecklingen byggde på år av kollektiva insatser, men med statligt garanterade patent och upphovsrätter fick han ensamrätt till avkastningen.

Här närmar sig Piketty det väsentliga. En modern aristokrati som monopoliserat den globala ackumulationsprocessen träder fram i diagrammen. Direktören och rentieren smälter samman: förmögna leder företag och företagsledare blir förmögna. Såväl pengarna som posterna går i arv.

De översta berikar sig både på eget kapital och på de pensionspengar och andra kollektiva kapital som investerats i storföretagen. De kontrollerar de facto lika stora tillgångar som för hundra år sedan men en del av förräntningen tillägnar de sig som direktörlön, bonusar och aktieoptioner.

Tyvärr har Piketty halva huvudet kvar i den modell han avvisar som förklaring till direktörsinkomsterna. Förräntningen [r] trillar med automatik ur ekonomernas ekvationssystem. Det är ingen skillnad på dagsverke för godsägaren och lönearbete i fabriken.

De historiskt specifika produktionsvillkoren saknar betydelse. Piketty intresserar sig överhuvudtaget inte för produktionen och dess inre motsättningar. Allt handlar om fördelningen av produktionsvärdet.

Men i formelns r gömmer sig slitningar mellan klasser och konkurrerande kapital. Kapital-

avkastningen kräver utstuderade system för utvinning av mervärde ur arbetskraften. Bonusfesterna har sin förutsättning i löpande band, timanställningar och planerad underbemanning.

1900-talets mitt framträder i statistiken som ett historiskt undantag, då kapitalets tryck lättade och inkomsterna jämnades ut. Tillväxten ökade tillfälligt, vilket minskade de ärvda kapitalens försteg. De översta bland de översta förlorade samtidigt stora delar av sina förmögenheter och belastades med höga skatter.

Inget i modellvärlden förklarar avbrottet. Världskrigen och deras politiska och ekonomiska följder framstår som yttre störningar av ackumulationen.

I själva verket var de betingade av kapitalöverflödet som tornade upp sig kring sekelskiftet. Jakten efter avkastning riktade sig nedåt mot arbetarklassen och utåt i kamp om marknader, råvaror och finansiella placeringar. Snart var kapitalismen riggad för krigerna, kriserna och revolterna underifrån.

Piketty anar sambandet. Om de största förmögenheterna fortsätter att förränta sig i hög takt kommer överskiktet att tränga tillbaka också de mellanskikt som de senaste åren sett sitt välstånd växa: "En sådan utarmning av medelklassen skulle med stor sannolikhet utlösa våldsamma politiska reaktioner."

Vi är redan där.

För att säkra förräntningen skingras medelklassdrömmar i land efter land. Fråga grekerna, fråga ukrainarna, fråga de 47 miljoner som lever på matkuponger i USA!

Kapital hopar sig i ena änden, vrede i den andra.

Piketty har en matematiskt enkel utväg. Om kapitalavkastningen är för hög får vi beskatta den så att nettot sjunker till lämpligare nivå. Skatterna för de översta bör ligga på konfiskatorisk nivå för att hålla rofferiet tillbaka.

EU kan ordna det, tror Piketty. I nya överstatliga organ ska de första stegen tas mot en global skatt på kapitalet.

Det blir nog inte så mycket med det. Eller med vädjandena om besinning i Davos.

Eurovänstern förlorar sig i glaspalatsen, lämnar vreden åt mörka krafter.

Läs Pikettys bok, gör sedan något åt saken!

Mikael Nyberg

Kampanjer mot handelsavtalet TTIP

Jordens Vänner deltar nu i nedanstående kampanjer för att sprida information och stärka motståndet mot handelsavtalet TTIP. Handelsavtalet TTIP, Transatlantic Trade and Investment Partnership är ett avtal som just nu förhandlas mellan EU och USA. Avtalets innehåll hemlighålls, men de texter som ändå läcks visar att TTIP kommer ha allvarliga konsekvenser för miljön, konsumentskyddet, välfärden och demokratin. Vi kampanjar samtidigt mot handelsavtalet CETA som är ett liknande avtal mellan EU och Kanada.

TTIP homeparties. Jordens Vänner och nätverket Stop TTIP-CETA-TISA anordnar Home Parties om handelsavtalet TTIP. Vi har föreläsare i Österfärnebo, Gävle, Stockholm, Uppsala, Växjö och Lund. Vi kommer gärna föreläsa på andra orter om ni har möjlighet att

bjuda in ett större antal deltagare, gärna minst 25. Ni får då stå för resekostnaden. Ta gärna kontakt med Studieförbundet eller annat studieförbund, som kan hjälpa till med lokal och eventuella reskostnader och andra omkostnader. Vi tar inte ut någon avgift för homepartyt. Läs mer och boka homeparties.på www.jordensvanner.se.

Europeiska namnsamlingen mot TTIP och CETA. Jordens Vänner deltar i det Europeiska Medborgarinitiativet mot TTIP och CETA och vi samlar nu in namnunderskrifter för att stoppa handelsavtalen. Medborgarinitiativ består av 280 organisationer från 23 EU-länder. Läs mer och skriv på namnsamlingen på www.jordensvanner.se.

Trojansk häst-turné. Under våren kommer Jordens Vänner Europas turné med en 6 meter hög uppblåsbar trojansk häst till Sverige. För att illustrera hur lömsk TTIP är. Mer information om datum och orter kommer senare.

Hugo Torstensson

Storföretags vinster före demokrati

Det transatlantiska handels- investeringsset TTIP som nu förhandlas bakom stängda dörrar förhandlas mellan EU och USA ser ut att bli en av de stora frågorna i EU-valet. Malin Björk, som representerar Vänsterpartiet i EU-parlamentet, förklarar om TTIP handlar.

Vad handlar det här avtalet om?

– EU och USA förhandlar om ett frihandelsavtal, det så kallade TTIP-avtalet. Som det ser ut nu kommer det att TTIP sätter vinster framför demokrati

innehålla väldigt problematiska saker, bland annat det som i avtalet kallas för investeringskydd. Det innebär att företag skulle kunna stämma stater om staterna ändrar lagar och regler så att vinsterna blir mindre än planerat. Vi måste se till att det inte blir verklighet.

Vad skulle det innebära i praktiken?

– Ta till exempel frågan om vinster i välfärden. En majoritet av svenskarna vill förbjuda det. Men om vi skulle göra det så skulle det amerikanska riskkapitalbolaget som äger Carema/Vardaga att få mindre vinster än vad de planerade när de investerade. De skulle då kunna stämma Sverige och ärendet skulle avgöras i en internationell specialdomstol.

– Så har det gått när länder har haft avtal med liknande bestämmelser. När Slovakien ville bli av med vinstintresset i sin sjukförsäkring så stämde

de av ett holländskt försäkringsbolag. Och bolaget vann! När Australien ville begränsa rökning blev de stämde av Philip Morris. Vattenfall har stämt Tyskland eftersom de vill avskaffa kärnkraften. Det här avtalet skulle öppna upp för de amerikanska storföretagen att stämma Sverige och det kan vi inte acceptera.

Men behövs det inte ett skydd för investeringar?

– Det är inte så att multinationella företag är rättslösa idag, det finns redan gott om skydd. Både USA och länderna i EU har nationella rättssystem som kan lösa eventuella konflikter. Att använda dem är bättre än att överlåta det på specialdomstolar med bristande insyn.

Finns det andra problem än att företag kan stämma stater?

– Ja, de så kallade handelsbarriärer som avtalet ska minska handlar ofta om att lagar och regler skiljer sig åt mellan olika länder. Det kan vara sådant som fackliga rättigheter, miljökrav och konsumenträttigheter. Det finns en risk att de pressas tillbaka när vi ska anpassa oss efter USA och att det blir svårare i framtiden att föra en bra politik på de här områdena.

Är Vänsterpartiet emot alla handelsavtal?

– Nej, vi är övertygade om att frihandel går att förena med demokrati, ordentliga miljökrav och försvar av välfärden. Men vi är emot avtal när de är skrivna så att företagens vinster alltid kommer först.

Eva-Britt Svensson

Sverige har förlorat mycket makt i EU

När vi inför folkomröstningen 1994 diskuterade medlemskap i EU gällde Maastrichtfördraget från 1991. Övergången från EG till EU utökade kraftigt EU:s makt. Sedan EU-inträdet har tre nya EU-författningar sett dagens ljus, Amsterdamfördraget, Nicefördraget och nu senast Lissabonfördraget 2009. Vid varje nytt fördrag har med makt överförts till EU på medlemsstaternas bekostnad.

Sverige har i dag ingen självständig utrikespolitik.

Det mesta kring migration, internationella kriser och närliggande konflikter som nu i Ryssland går genom EU. Det gällde under Carl Bildt som utrikesminister och det gäller nu under Margot Wallström. Finans- och eurokrisen har ökat EU:s makt över bankvärden med mängder av förslag på bankunion, euroobligationer och den så kallade europeiska terminen där medlemsstaternas statsbudget om skatter och investeringar överprövas av tjänstemän i Bryssel. Det demokratiska underskottet är stort och Sveriges offentlighetsprincip kan inte följas om vi ska få del av hemligstämplade EU-dokument.

I Lissabonfördraget understryks ytterligare att nationell rätt underordnas EU-rätten, samtidigt som överföringen av makt ökar. Om det vid en ny EU-lag kommer in protester från en tredjedel av medlemsstaterna inom åtta veckor ska EU-kommissionen kunna ompröva sitt förslag. Jag känner inte till att detta har skett vid något enda tillfälle. 60 procent av frågorna i en kommun påverkas direkt eller indirekt av EU-regler.

Med Lissabonfördraget krävs för kvalificerad majoritet 55 procent av medlemsländerna och 65 procent av befolkningen, så kallad dubbel majoritet. Det förstärker kraftigt de stora medlemsstaternas makt genom att befolkningsstorlek blir avgörande. Tysklands röststyrka blir över 8 gånger så stor som Sveriges, jämfört med det tidigare Nice-fördragets 2,9. Tyskland är EU:s allt tydligare maktcentrum. De små medlemsstaternas inflytande i ministerrådet minskas drastiskt. Dessa förändringar har nyligen trätt i kraft den 1 november 2014. Sverige är en av de länder som förlorar mest inflytande. Euro-länderna har egen majoritet i ministerrådet.

Nu handlar inte makt och inflytande bara om siffror. Göran Persson stärkte Sveriges roll i EU när vi var ordförandeland i början på 2000-talet. Fredrik Reinfeldt gjorde det också 2009 när vi åter var ordförandeland. Starka personligheter som Margot Wallström gör det nu, till exempel med erkännandet av Palestina och i Ryssland-Ukrainakonflikten.

Folkomröstningen i Storbritannien 2017 där makt ska föras tillbaka från EU kan ändra läget. Nederländerna har redan tagit fram en lista på 49 frågor som man vill återföra från EU. Sverige kan då göra detsamma till exempel inom rovdjurs- och jordbrukspolitiken och självklart kräva ett formellt undantag från euron.

Jag tycker att Sverige redan nu ska göra en utvärdering av de 20 åren i EU där en lista på återföring av makt ska finnas med. Om ett nytt avtal med EU kommer till stånd bör en ny folkomröstning följa.

Hans Lindqvist

Svår skattesmäll för lettiska arbetare

Inte nog med att lönen bara var 15 kronor i timmen. Nu ryker de lettiska arbetarna på att betala inkomstskatt i Sverige. Jobbet för bemanningsföretag Sia Connected har i princip havererat deras liv.

Det är drygt 730 000 kronor som 18 lettiska arbetare sammanlagt måste betala in till Skatteverket och det var senast 12 februari. Betalas det inte lämnas ärendena till kronofogden som begär hjälp av Lettland för att driva in pengarna. Så fungerar det inom EU. Får du skatteskuld i något land kommer pengarna att drivas in i ditt hemland.

Det här kommer bli ett mycket hårt slag för de lettiska arbetarna som jobbat mestadels i Värmland under groteska arbetsförhållanden. Connected hade skrivit hängavtal med fackförbundet Byggnads Örebro Värmland, men betalade bara 15 kronor i timmen i lön. Därutöver fick arbetarna ett skattefritt traktamente som är fastställt av den lettiska staten. I svenska kronor ungefär 346 kronor om dagen.

[Läs gärna Stoppafusket-artikeln: 15 kronor i timmen – verkligheten bakom avtalet.]

Nu har Skatteverket kommit med sitt beslut om Connecteds verksamhet i Sverige. Revisionen gäller för år 2012 och 2013 och visar att Connected hade all sin verksamhet i Sverige. Den lettiska kvinnliga ägaren bodde också i Sverige. Det här sammantaget gjorde att Skatteverket anser att Connected hade "fast driftställe". Företaget blir "försvenskat" och ska följa alla svenska regler som ett svenskt företag gör, till exempel bokföra och lämna in årsredovisning här, betala skatt här med mera.

Det innebär också att de lettiska arbetarna ska skatta här. Det innebär också att traktamentet omvandlas till lön för här är det svenska regler som gäller, inte lettiska.

Om en arbetsgivare inte betalar in skatten för sina anställda – ja, då får de anställda betala det själva. Sådana är våra svenska skatteregler.

Connected har inte betalat in någon löneskatt i Sverige och gick i konkurs 15 september 2014. (Nu kommer räkningen till arbetarna. Den allra högsta summan är på 96.000 kronor som en av arbetarna ska betala. Han hade arbetat mycket i Sverige både 2012 och 2013. Flera arbetare får räkningar på runt 7.000 kronor. Andra kommer få mindre räkningar då de jobbat kortare tid: allt från 12.500 kronor upp till 60.000 kronor.

Några arbetare skriver till Skatteverket att de blivit lurade av Connecteds ägare som upplyst

dem om att det är okej med skatten. Men detta är inget Skatteverket kan ta hänsyn till. Myndigheten skriver: "Att du blivit lurad av din arbetsgivare är inget som Skatteverket kan beakta eftersom det får ses som en civilrättslig fråga mellan dig och Sia Connected. Sverige har enligt både intern rätt och enligt skatteavtalet med Lettland rätt att beskatta dina inkomster för arbete i Sverige."

Några arbetare påpekar att stora delar av den ersättning de fått har varit "kostnader vid arbete utomlands" och ska inte beskattas. Men eftersom Connected har fast driftställe i Sverige [är "försvenskat" är det svenska regler som gäller. Dessutom är arbetarna bara begränsat skatteskyldiga i Sverige och betalar därför bara 25 procent i skatt. Det kallas för sink-skatt. Lägre summa, men det innebär också att man inte kan dra av några kostnader.

Connecteds fasta driftställe hänger samman med att den lettiska kvinnliga ägaren bor i Sverige.

Skatteverkets räkning till honom landar på dryga 68.000 kronor, men han skattar dör 40.000.

Mannen har folkbokfört sig i Lettland igen från 5 januari i år. Samma adress som tidigare. I ett hus i ett ganska fallfärdigt område i Riga. Kvinnan har utvandrat till Tyskland men har inte uppgett någon bostadsadress.

Anna-Lena Norberg

Lönedumpning på finsk arbetsmarknad

Finska kollektivavtal ska gälla för alla som arbetar i Finland. Det kan tyckas självklart, men har inte varit det. En ny EU-dom kan få stor betydelse i hela Norden.

– Vi är starkare nu. Det säger Jari Ollila, från finska elektrikerfacket, efter ett utslag i EU-domstolen, som kom nyligen

I korthet innebär domen att företag som verkar i Finland måste följa finska kollektivavtal, så länge det inte strider mot EU:s utstationeringsdirektiv, till exempel minimilön istället för normalarbetslön på den finska arbetsmarknaden.

En finsk domstol begärde 2013 ett förhandsavgörande från EU-domstolen i en tvist mellan det finska elektrikerförbundet och det polska företaget Elektrobudowa Spółka Akcyjna. Domstolen frågade om det finska facket kunde företräda de till Finland utstationerade polska arbetarna och om vilken lands löner som skulle gälla.

EU-domstolens svar den 12 februari går ut på att det finska facket kan företräda de polska arbetarna och att finska minimilöner ska gälla, mål C-396/13.

Fallet gäller 186 polska elektriker som arbetat i Finland och genom elektrikerfacket där krävt lön i enlighet med finska kollektivavtal. Det finska elektrikerfacket menade att det inte räcker att arbetsgivare betalar lägsta tabellön till utstationerade arbetare, utan måste betala ut exempelvis ackordstillägg, semesterersättning och resetillägg, som till finska arbetare.

Arbetsgivaren vägrade och hänvisade dessutom till polsk lag som förbjuder anställda att överlåta till någon, i det här fallet facket, att driva deras talan i lönetvister med arbetsgivaren. Men EU-domstolen gick alltså på fackets linje och frågan bollas tillbaka till finska tingsrätten i Satakunda.

– I sak innebär domen att minimilöner inte är tillräckligt. Domstolen menar att arbetsgivare ska betala samma lön som alla andra har, oavsett varifrån man kommer, säger Jari Ollila.

Han påpekar att lägstalönen i kollektivavtal i många fall inte är samma sak som vad de flesta i en viss bransch faktiskt har rätt till; den kan ha kommit till med sommarjobbare i åtanke.

– Men det krävs att det är tydligt i avtalet.

Robert Sjunnebo, jurist på LO, säger att domen innehåller två delar. Dels en del som konstaterar att finska regler ska gälla för de utstationerade polska arbetarna gällande vem som får företräda dem.

– Den delen är inte så överraskande, men den andra delen handlar om vad som ingår i den så kallade hårda kärnan. Där lämnas ett stort tolkningsutrymme för respektive EU-land, på det sättet fick det finska facket gehör i alla delar.

Nils Wahl, en av nio generaladvokater vid domstolen, hade tidigare lämnat ett förslag till beslut där han ifrågasatte kollektivavtal som ett sätt att stifta löner. Det gjorde att många beförde att EU-domstolen skulle gå åt ett annat håll än vad den nu gjorde.

LO:s avtalssekreterare Torbjörn Johansson kallade enligt tidningen Arbetet domen för ”det största sedan Laval”. Även Robert Sjunnebo är optimistisk.

– Det här är ett steg åt rätt håll. Från EU-håll har det varit idel tråkiga nyheter, så det är stort när det kommer en dom som pekar i en annan riktning. Men det räcker inte, det krävs ett socialt protokoll och en annan syn på de ekonomiska friheterna inom EU.

Den bransch i Sverige med i särklass flest utstationerade arbetare är byggbranschen. Men även inom skogsbruket finns en ganska stor grupp. Tommy Andersson, vice ordförande för GS-facket, har inte helt och hållet hunnit sätta sig in i domen.

– Men av det lilla jag har läst ser det bra ut. Det verkar som om EU-domstolen har satt ner foten, inte bara om minimilöner enligt kollektivavtal utan också om andra ersättningar.

Samtidigt påpekar han att det svåra är att kontrollera att avtalade villkor verkligen efterlevs. – Det är svårt att följa vad som händer med de här arbetarnas ersättningar, få är med i facket, de kan bli lurade i vilket fall.

Jari Ollila tror att domen kommer att påverka hur facket bedriver sitt arbete i positiv riktning.

– När vi stöter på liknande problem behöver vi inte gå till EU-domstolen igen.

Jari Hellstens på svenska LO särskilt när det gäller EU-domstolens syn på minimilönen och vad som ingår i den så kallade hårda kärnan i utstationeringsdirektivet.

– Domen innebär att medlemsstaterna själva

till stor del kan påverka det materiella innehållet inom den så kallade hårda kärnan. Det finns ett betydande tolkningsutrymme och EU-rätten avser inte att fullt ut harmonisera denna del. Inom ramen för den hårda kärnan finns det därför stora möjligheter att likabehandla utstationerade arbetstagare med de inhemska. Förhoppningsvis kommer domen att ha betydelse för utstationeringskommitténs fortsatta arbete,.

Som bekant handlar den fackliga agendan om att utvidga fackliga organisationers rätt att vidta stridsåtgärder mot en utstationerande arbetsgivare. Det konstaterar Lars Gellner, Arbetsrättsjurist på Svenskt Näringsliv.

– Vad EU-domstolen har sagt, i detta specifika fall, är att vid tolkning av utstationeringsdirektivets begrepp minimilön, som det finska målet gäller, så ska värdlandets lagstiftning tillämpas oavsett vilken lag som är tillämplig på anställningsförhållandet.

Gellner menar att detta framgår redan av direktivet, så något nytt i sak är det inte. När domstolen sedan prövar vad som är minimilön enligt det finska kollektivavtalet så framgår att det ibland kan vara svårt att ur ett kollektivavtal utläsa vilken den rätta minimilönen är, beroende på att det kan finnas olika kriterier för sådan lön. Inte heller detta är någon nyhet.

En förutsättning är naturligtvis att det handlar om miniminivåer av lön och vissa andra ersättningar, förutsatt att det handlar om verkliga ”miniminivåer” som är bindande för samtliga berörda i branschen.

En annan fråga i EU- domen gäller rätten för finska fackliga organisationer att driva mål i domstol för utstationerade arbetstagares räkning. EU-domstolen slår fast att i fråga om procedurfrågor gäller värdlandets lag.

Eftersom finsk lag tillåter att finska fack driver mål för utstationerade arbetstagares räkning, i detta fall polska arbetare, finns det inget hinder för den finska fackliga organisationen att företräda de utstationerade arbetstagarna vid den finska domstolen. Att den polska lagen förbjuder ett sådant arrangemang spelar då ingen roll eftersom den lagen inte är tillämplig i detta fall.

– EU- domen säger alltså inte att en facklig organisation i värdlandet alltid har rätt att företräda utstationerade arbetstagare vid domstol, Lars Gellner.

Hugo Torstensson

400 lastbilar kör olagligt i Sverige

För första gången någonsin har en stor kartläggning av den illegala utländska lastbilstrafiken i Sverige gjorts. De fullkomligt strömmar in i Sverige, lastbil efter lastbil. Många helt lagligt men nu kan en forskargrupp för första gången avslöja omfattningen av den illegala trafiken.

– Folk blir chockade när de ser omfattningen av den här trafiken, säger Henrik Sternberg transportforskare vid Lunds universitet till SVT.

Lagen är tydlig. Utländska chaufförer som har en internationell transport till Sverige får göra tre andra transporter i Sverige innan de måste lämna landet igen och de får som längst stanna kvar i sju dagar.

Forskargruppen har med hjälp av en app låtit allmänheten rapportera in när de ser en utländsk lastbil. Tusentals registreringsnummer har sammanställts och bilarnas färdvägar har kartlagts i det de kallar Cabotagestudien.

På så vis har forskarna sett att många struntar i reglerna. Under perioden som studien pågick hittade de över 400 utländska lastbilar som stannat kvar och bara ägnade sig åt att köra olaglig trafik i landet.

– För att ta ett exempel: Ett bulgariskt åkeri som har sex lastbilar i Sverige, de lämnar ytterst sällan landet, vissa av bilarna lämnar aldrig landet. De kör med makedonska chaufförer som givetvis har mycket sämre villkor än vad reglerna säger i Sverige, säger Henrik Sternberg.

Per Hernmar

Nyliberalismen låter sig inte nedkämpas

”Väljarna är eurozonens svagaste länk ” konstaterade Financial Times kommentator Gideon Rachman i upptakten till det grekiska valet och slog fast: ”Eurokrisen är tillbaka”.

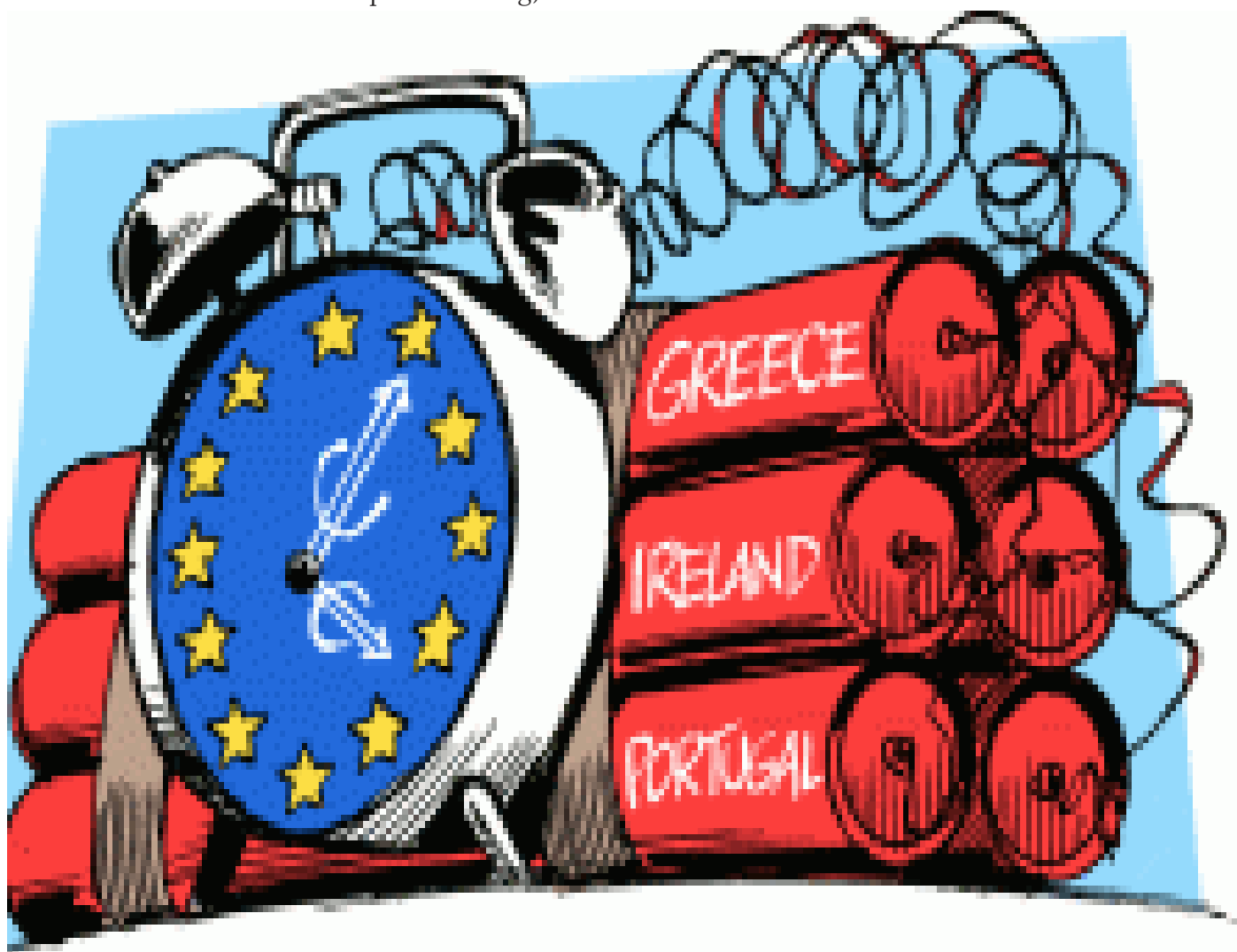
En klinisk betraktelse över valresultatet i Grekland den 25 januari visar att Rachman har rätt, även om snittytorna inte är så jämna som Rachman framställer det. Flertalet av grekerna är fortsatt för EU, för euron, för Nato. Flertalet av Syrizas medlemmar, socialdemokraterna i Syrizas tidigare största partifraktion Synaspismós är för EU, eller kanske till och med för Nato även om partiprogrammet på den sista punkten säger något annat.

Bakom Rachmans betraktelse ligger ett annat konstaterande som sträcker sig utöver Greklands gränser: ”Tillväxten av anti-systempartier hotar överlevnaden av en valuta som bygger på konsensus” – eller ” ett ekonomisk och politiskt tvång,

utpressning och rån.”

Samtidigt som media nu svämmar över av kommentarer att höger- och vänsterextremister hittar varandra i kritiken mot det ädla europrojektet konstaterar Pablo Iglesias, ledaren för spanska partisensationen Podemos [Vi kan] att ”vårt program saknar maximumkrav, även om vi liksom Syriza blir anklagade för extremism”. Syrizas och Podemos partiprogram är vad ”vilken som helst socialdemokrat skulle ha pratat om för 30-40 år sedan” konstaterade Iglesias i tal i Aten efter valet.

Men påföljande uttalande är desto viktigare: ”Men idag betyder ett sådant program problem med de finansiella finanskrafterna för det tyska Europa och för finanscasten [La casta]. Det finns ett världsomspännande parti som är starkare än vad den Tredje Internationalen var. Det är Wall Street-partiet som har sina tjänare överallt. Dessa funktionärer bär samma ID-kort. Några har kort från Ny Demokrati, andra från Pasok, andra från Merkels CDU, andra från socialistpartierna i

Spanien och Frankrike. Juncker, Merkel, Rayo, Samaras, Hollande och Renzi är alla medlemmar av samma parti, Wall Street-partiet. Det är Finansinternationalen”.

Eller som den franske filosofen Jacques Rancière skrev i ”Disagreement” (1998): ”Marx en gång skandalösa tes att regeringar bara är utförare för det internationella kapitalet är idag ett uppenbart faktum som ’liberaler’ och ’socialister’ är överens om.”

Spanien delar fyra erfarenheter med Grekland: Bägge har gått igenom blodiga borgerliga krig mellan kommunister och fascister som har spår i generationer ända fram till i dag. I Spanien pågår kampen om historien på kyrkogårdarna när falangisternas offer nu blir uppgrävda. Statsminister Alexis Tsipras lade dagen efter valet ned blommor på avrättningsplatsen i Kaisariani i Aten, där kommunistiska partisaner blev skjutna av tyska ockupanter den 17 juli 1944. Det är ett krigsminnesmärke den förra regeringen ville privatisera [!] för att efterleva Trojkans och Berlins ekonomiska diktat.

Bägge länderna omtalas med den djupt nedsättande beteckningen ”PIGS” ([Portugal, Italien, Grekland och Spanien][. Det är en avläggare av den amerikanska framställningen av ”Wasp” [White Anglo-Saxon Protestants) mot ”Pigs” (Polacker, Italienare, Greker och Slaver] med sydeuropéer som billig arbetskraft åt ”sjakalerna på finanskrafternas lönelistor”, enligt Iglesias.

Bägge länderna befinner sig i en djup socioekonomisk, humanitär kris när Europa, EU, upplever svält i fredstid. Yttringarna är varken begränsade till eller endast Grekland och Spanien. Nya siffror från Italien visar att fyra miljoner lider av svält, av dem tio procent barn under fem år. Svält är inte okänt i Bulgarien och Rumänien, en situation som inte skall blandas ihop med ”helvetesbeskrivningar” av det gamla Östeuropa.

Både Syriza och Podemos har varit kristallklara i sina avgränsningar gentemot de bärande socialdemokratiska partierna Pasok och PSOE, som är avdelningar av Wall Street partiet, som Iglesia beskriver det. När han beskriver ledningen av PSOE som en del av La casta brukar inte ett belevat språk. De är inte del av vår allians, understryker han.

”Vi måste först vinna valet och först därefter

vill de verkliga svårigheterna dyka upp” konstaterar Iglesias inför Syrizas valjare. Att vinna ett val betyder inte att vinna makten Den omedelbara utmaningen kommer i konfrontationen med EU och Trojkan, Finansinternationalen.

Nyliberalismen låter sig inte kämpas ned över en natt, men viljan är grundläggande, säger den brittisk-pakistanske skribenten Tariq Ali och varnar för karriärister som kastar sig på vagnen som nu rullar iväg, fylld med jublande förväntningar och en tung last av förtvivlad desperation. För att inte bli ett ”Pasok 2” måste Syriza upprätthålla gränslinjen mot socialdemokraterna.

Konfrontationen med Finansinternationalen handlar inte om att omförhandla eller avskaffa skulden så som de flesta kommentatorer nu engagerar sig i. Den handlar om att nagla fast Syrizaregeringen till villkoren för Trojkans krispolitik. Denna är riktningssättande för hela EU-området, och för eurozonen är den inskriven i konvergenskraven – som det helt rätt bryts emot av en mindre rad länder.

Det är här Syriza måste hålla ut hela loppet. De två senaste åren, sedan Syrizas partikongress, har diskussionen handlat om politiken, men lika mycket om organisationen mellan den vänsterdemokratiska kretsen kring Tsipras och den verkliga vänstern, inte den schablonmässiga vänster som vill ha ”arbetar- och bonderåd” i partiprogrammet.

Podemos växte fram efter att luften hade gått ur rörelsen Los indignados. Efter framgångarna för Syriza i valen i maj och juni 2012 har aktivismen försvagats, när protesterna på Syntagmatorget ebbat ut. Det är en fara för den nya Syrizaregeringen att den får agera på egen hand mitt i påtryckningarna från EU och Finansinternationalen, interna motsättningar i koalitionen och folks förhoppningar om framtiden.

Det vill säga att projektet inte blir medlemmarnas projekt, att massorna inte mobiliseras så att regeringen kan ta steg för steg i Plan A, eller ta till Plan B om EU tvingar dem till det.

Det är här det kommunistiska KKE:s maximumprogram går vilse som taktik som om Gerorgi Dimitrov, den bulgariske ledaren för Tredje Internationalen [Komintern] från 1934 till 1943, aldrig hade skrivit ”Enhetsfrontens och folkfrontens problem”.

Peter M Johansen

Det tyska jobbmiraklet?

I diskussionen om den ekonomiska och politiska krisen framhålls Tyskland som den främsta modellen som alla raskt borde kopiera. Tysk export slår alla rekord och arbetslösheten är den lägsta sedan muren föll.

Men det motsatta synsättet finns också: att tysk politik bär huvudansvaret för den nedskärningspolitik som runt om i Europa har kastat miljoner ut ur arbetslivet och in i fattigdom, som varken de själva eller myndigheterna ser slutet på.

Redan före finanskrisen slog till hösten 2008 var länder som Grekland, Portugal, Spanien och Italien utkonkurrerade av tyskt näringsliv både på hemmamarknaderna eller på sina exportmarknader ute i Europa. Den viktigaste orsaken var att reallönerna i Tyskland hade tryckts ned både av myndigheterna och parterna på arbetsmarknaden det sista årtiondet före krisen bröt ut 2008. Den tyska reallönen var 2009 fyra procent lägre än 2000! I alla andra länder ökade reallönen betydligt under samma period. Tyskland fick därför sålt långt mycket mer än andra EU-länder köpte från Tyskland.

”Lönedumping” kallade Christine Lagarde det, den gång hon vara fransk finansminister. Nu är hon chef för IMF.

”Det är ett grundläggande fel i det tyska lönelandskapet” som har fört till ”löne- och social dumping” i förhållande till resten av Europa, sade Jean-Claude Juncker i augusti 2010. Han var den gången ordförande för finansministrarna i eurozonen. Nu är han ordförande för EU-kommissionen.

Den ledande fackföreningstidningen WSI

Mitteilung har på ledarplats summerat den tyska sparpolitiken på följande sätt: ”Tyskland har sparat sig kaputt. Investeringarna räcker inte till för att hålla kapitalbasen på nivå. Broar blockeras, utbildning underfinansieras, chanser att nå framgång minskar, forskning och utveckling kommer till korta”.

Så tidigt som 2012 varnade både ILO och OECD för den tyska sparpolitiken. Den borde avlösas av en politik som ger näringsliv och konsumenter utrymme för att köpa mer – även importvaror. För att så skall ske måste de offent-

liga utgifterna öka, deltid måste ersättas av heltid och lönerna öka minst i takt med andra euroländer. Detta inträffade inte.

För resten av EU är det sämsta att Tyskland har fått genomslag för Trojkans katastrofala åtstramningspolitik, som har påtvingats de EU-länder som hårdast har drabbats av skuld- och finanskrisen. Tyskland har därför ett ansvar för att krisen i EU har blivit värre än nödvändigt, och för att den är extra svår att lösa. Angela Merkels nedskärningskrav är inget botemedel mot arbetslösheten varken i Grekland, Portugal, Spanien eller Italien.

Kortare arbetstid blev den tyska krislösningen för att hålla folk i jobb. En fjärdedel av dem som har jobb är dåligt betalda deltids- och korttidsjobb utan utsikter till heltidsanställning.

Det ligger en lång bakgrund till denna misströstliga situation. Från början av 1970-talet började arbetslösheten att stiga efter ett speciellt mönster. Den ökade sprängvis under varje lågkonjunktur och sjönk lite grann när konjunkturen vände. Tio procent arbetslöshet var under långa perioder på 1980- och 1990-talen det normala i tyskt arbetsliv. Den politiska lösningen blev att göra det så obehagligt som möjligt att vara utan arbete [kallades senare ”arbetslinjen” i Sverige]. Dagpenningen sänktes så att den kom på samma nivå som de lägsta socialhjälpstagnarna – samtidigt som det sociala understödet samordnades med andra intäkter hushållet hade

Tankegången var att arbetslösheten kunde skyllas på två saker: att välfärdssystemet var för bra och de avtalade lönerna för höga. Det politiska kunde direkt bestämma var ersättningsarna för arbetslöshet och socialhjälp. Sänktes dessa skulle flera bli villiga att ta jobb till lägre löner än tidigare. På så sätt kunde kollektivavtalsbaserade löner undermineras.

När detta med åren blev den förhärskande politiken är det inte att förvåna att de som hade den svagaste ställningen på arbetsmarknaden efter hand både godtog låg lön, osäkra anställningsförhållanden, deltid och så kallade ”minijobb”. Det senare var deltidsjobb där arbetsgivaren garanterade att månadslönen inte var över 400 euro (idag 450 euro). I så fall behövde varken skatt eller arbetsgivaravgift betalas. Sju miljoner tyskar, de flesta kvinnor, har idag sådana minijobb. För fem miljoner är minijobbet den enda

inkomstkällan.

När låg lön brer ut sig trycks lönerna ned också för dem som har högre lön. En halv miljon tyska löntagare måste därför ha socialhjälp i tillägg till lönen för att klara sig. 600.000 jobbade förra året mer än 21 timmar i veckan till en genomsnittslön på 6,20 euro i timman. Från nyår har det införts en offentlig minimilön på 8,50 euro per timma, men från den finns många undantag som fortsatt diskuteras.

I alla krisländer i Europa har den samlade arbetsmängden som det betalas ut lön för gått tillbaka efter finanskrisen 2008. I de flesta länder har detta medfört att många går helt utan arbete. Det tyska "jobbundret" visar att även om fler är i jobb än före krisen, så var det totala antalet utförda arbetstimmar tio procent lägre 2012 än 1991. Arbetsmängden har alltså sjunkit även i

Tyskland. Men många har ett jobb att gå till – på deltid och till låg lön. Att dela arbete och lön kunde ha varit ett mycket bättre solidariskt svar på krisen. Men så har det inte blivit.

23 procent av alla löntagare tjänare mindre än 2/3 av medianinkomsten i Tyskland, och tillhör därmed till den så kallade "låginkomstgruppen". I EU är det bara Litauen som har en större andel med låg inkomst, mätt i förhållande till medianinkomsten i Litauen.

Som den tyske statsministern och socialdemokraten Gerhard Schröder sade till den ekonomiska och politiska världseliten på World Economic Forum i Davos 2005: "Vi har byggt upp en av de bästa låglönesektorerna i hela Europa".

En av det största, ja. Men en av de bästa?

Dag Seierstad

Sossen som vill riva upp Lex Laval

Raimo Pärssinen, socialdemokratisk ordförande för riksdagen arbetsmarknadsutskott, hoppas på arbetsrättsliga förändringar. En maxgräns ska införas för bemanningsanställda och Lex Laval rivas upp. Men han inser att det inte blir enkelt eftersom den borgerliga femklöver och EU:s Lavaldom och EU-bemanningsdirektiv är motståndare.

– Att arbetsmarknaden är delad. En mindre del utvecklas positivt medan en ökande andel går tillbaka till taylorismen med enkla repetitiva arbetsuppgifter, där arbetaren är enkel att byta ut. De anställda måste få en chans att utvecklas på sina arbetsplatser., säger han till Lag & Avtal.

Vilken arbetsrättslig fråga brinner du mest för?

– Kollektivavtalen, de är grundbulten i den svenska modellen. Det är därför vår arbetsmarknadsminister kommer att ge utstationeringskommittén ett tilläggsdirektiv för att ändra Lex Laval. I slutet av nästa år ska kommittén vara klar med sitt betänkande, svarar han.

Sedan river ni upp lagen med hjälp av Sverigedemokraterna?

– Vi får väl se vad Sverigedemokraterna tar för ställning men förmodligen blir det så. Vi har en stor majoritet av svenska befolkningen bakom oss i den här frågan. Likadant är det med de staplade visstidsanställningarna, de ogillas också av majoriteten. Den förändringen går snabbare att genomföra, förmodligen redan under nästa år.

Vilka begränsningar hoppas du på för bemanningsbranschen?

– Bemanningsanställda ska hjälpa till vid arbetstoppar, inte ersätta permanent personal, till synes ovetande om EU:s bemanningsdirektiv som syftar till att ta bort alla hinder för bemanningsföretgen, typ kollektivavtal.

Hur länge ska en bemanningsanställd få rycka in på ett företag, max ett år?

– Med en klar majoritet i riksdagen hade det varit lätt att säga ett år, nu måste vi komma överens med de andra partierna, både Vänsterpartiet och något av de borgerliga.

Hur känns det att behöva förhandla så mycket?

– Spännande. Det finns många goda krafter även bland de borgerliga partierna. Men de måste

läka ihop efter valförlusten. Vi var också sura och griniga efter valförlusten 2006. Självt kände jag en enorm trötthet fram till jul, sedan blev det lättare.

Du vill ta bort möjligheten för småföretagare att göra undantag i turordningen för två nyckelpersoner. Har du känt något fackligt tryck i den frågan?

– Nä, det vet jag inte, godtycket måste hur som helst minimeras. Företag med kollektivavtal har ändå stora möjligheter att göra undantag i samråd med den fackliga organisationen.

Du vill även slopa den allmänna visstidsanställningen?

– Ja, vi måste städa upp bland avarterna, men det inte är riktigt klart om Ylva Johansson och jag har samma uppfattning om just den här anställningsformen.

Alliansen försökte tidsbegränsa arbetsgivarens skyldighet att betala lön medan en tvist pågår. Vad tyckte du om den ambitionen?

– Ett vansinnigt förslag. Arbetsgivaren ska ta sitt ansvar tills tvisten är löst. Det är särskilt viktigt när uppsägningarna av personliga skäl ökar, det är i alla fall vad jag hör från fackförbunden. Inom kommuner och landsting blir många utköpta för småbelopp. Den utvecklingen måste vi diskutera med arbetsmarknadens parter.

Nu räcker det inte med samtala med arbetsmarknadens parter, deras handlingutrymmer är starkt begränsade till följd av medlemskapet i EU. Raimo Pärssinens möjligheter att vinna gerhör är minimala när det gäller Lavallagen och Bemanningsdirektivet. Varför skulle de östra medlemsstaterna medlemsstater ge upp sin ”komperativa fördel” på EU:s översttliga arbetsmarknad, dvs. låga löner.

Hugo Torstensson

Baktankar från en EU-rabulist

Ska euroländerna inrätta ett överstatligt finansdepartement? Det är en fråga bland flera som EU-ledarna ska fundera på under våren.

De fyra EU-ordförandena – EU-kommissionens Jean-Claude Juncker, Europeiska rådets Donald Tusk, Eurogruppens Jeroen Dijsselbloem och Europeiska centralbankens Mario Draghi – hade inför EU-toppmötet den 12 februari tagit fram ett diskussionsunderlag för eurons framtid. I det dryftas förslag om en överstatlig eurobudget och ett eurofinansdepartement. Stats- och regeringscheferna fick dessutom en lista på elva frågor att ta ställning till. Till EU-toppmötet i juni ska de fyra ordförandena lägga fram ett mer detaljerat förslag inför stats- och regeringscheferna om eurons framtid.

Diskussionen om mer centralisering av den ekonomiska och monetära unionen, EMU, har pågått mer eller mindre sedan 2012 när de dåvarande fyra EU-ordföranden med Herman Van Rompuy i spetsen lade fram sin framtidsvision – en del numera genomfört.

EU-entusiasten Johan Ehrenberg skriver i Dagens ETC[att "euron skapades för att stoppa valuta-spekulation mot stater". Det är struntprat, oavsett om det beror på medveten desinformation eller avsaknad av kunskap om hur EU är konstruerat.

Det första steget i EU:s ekonomiska och monetära union, EMU, togs i och med skapandet av den så kallade inre marknaden i början på 1990-talet. Den innebar bland annat att alla politiskt bestämda regleringar, styrningar och kontroller av kapital- och kreditmarknader skulle avskaffas.

Konsekvenserna blev, förutom inskränkning av demokratin, destabilisering det ekonomiska systemet och att marknadsaktörerna - storföretag, megabank, finansinstitut och andra kapitalister - gavs fria tyglar att flytta kapital över gränserna, att låna ut pengar som de inte hade och att spekulera mot allt och alla, typ förändringar i värdet på valutor, räntor på statsobligationer, upp- och nedgångar i bostadspriser, och beständighet i ekonomiskpolitiska beslut fattade av folkvalda församlingar eller "oberoende" centralbanker i enskilda medlemsstater.

EU:s konstitution, det sedan 2009 gällande

Lissabonfördraget, och EU:s kapital-liberaliseringsdirektiv från 1991, förbjuder alla åtgärder för att hindra kapitalets fria rörlighet. Sveriges medlemskap i EU en grundlagsfäst nyliberal högerpolitik som Moderaterna och Svenskt Näringsliv förmodligen aldrig skulle kunna förverkliga med demokratiska metoder.

Som det ser ut i dag är det grexit, dvs. ett grekiskt utträde ur euron, som gäller. Det säger SEB:s chefsekonom Robert Bergqvist till Svenska Dagbladet.

Grexit finns med som ett av scenarierna i bankens prognos som presenterade i går. Huvudscenariot är dock att Grekland hittar en kompromiss med Trojkan, dvs. EU, ECB och IMF, om skuldlättnader.

Men Robert Bergqvist är "oroad" av att den grekiska regeringen inte verkar vilja gå med på någon "motprestation", dvs. att fortsätta expediera Trojkans diktat om åtstramningar, nedskärningar och privatiseringar; den nyliberala politik som grekiska folket röstade nej till i parlamentsvalet.

Om Grekland skulle lämna valutaunionen bedömer SEB:s chefsekonom att spridningsriskerna är stora.

"Bollen skulle rulla tillbaka till Tyskland, om de är beredda att stötta systemet med eftergifter och kanske med kapital. Man vill behålla euron, men till vilket pris?"

Hugo Torstensson

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör: hugo torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås. tfn: 070-286 08 70. e-post: hugo.torstensson@nej till eu.se. **folkrörelsen nej till eu** är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg. e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.